

FACULTY OF ECONOMICS

THAMMASAT UNIVERSITY

FACULTY OF ECONOMICS, THAMMASAT UNIVERSITY

เศรษฐศาสตร์ ตลาดวิชา

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ

ตุลาคม 2014

Nobel Prize, Leontief Prize

และประสิทธิภาพของกลไกตลาด

ธนเดช เวชสุรักษ์

นักศึกษาปริญญาเอกคณะเศรษฐศาสตร์ University of Utha

ดร.นภนต์ ภูมมา

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เราได้ทราบกันตั้งแต่เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ว่ารางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ประจำปี 2557 ได้มอบให้แก่ Jean Tirole แห่ง Toulouse School of Economics ซึ่งผลงานเด่นของเขาคือการวิเคราะห์เรื่องอำนาจตลาดของบริษัทขนาดใหญ่ในตลาดผูกขาดและตลาดผู้ขายน้อยราย อันนำไปสู่ข้อเสนอแนะแก่รัฐบาลในการออกกฎหมายควบคุมการผูกขาด Tore Ellingsen ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการพิจารณารางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ในปีนี้ให้สัมภาษณ์ว่าผลงานของ Tirole มีประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมาก เนื่องจากในปัจจุบันพฤติกรรมแสวงหาผลประโยชน์ของบริษัทขนาดใหญ่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ และผลงานของ Tirole ก็เสนอแนะว่ารัฐบาลควรที่จะกำหนดวิธีการเล่นเกมของบริษัทขนาดยักษ์เหล่านี้ได้อย่างไรเพื่อให้มนุษย์ได้ประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจในตลาดผูกขาดหรือตลาดผู้ขายน้อยรายมากที่สุด

รางวัลโนเบลนั้นเป็นที่รู้จักกันในวงการเศรษฐศาสตร์ว่าสนับสนุนแนวคิดเรื่องประสิทธิภาพของตลาดอันเป็นความเชื่อสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก การให้รางวัลแก่ Tirole ผู้สนับสนุนการควบคุมตลาดจึงออกจะขัดกับความเชื่อหลักของรางวัลโนเบล ดังนั้น คำถามหนึ่งจากผู้สัมภาษณ์ Ellingsen คือ การมอบรางวัลในปีนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางการเมืองหรือไม่ ซึ่ง Ellingsen ก็ตอบว่าไม่เกี่ยว และเขาเชื่อว่าไม่ว่าจะแก่นักเศรษฐศาสตร์สำนักสังคมนิยมหรือนุรักษ์นิยมต่างสามารถใช้ทฤษฎีของ Tirole ให้เป็นประโยชน์ได้ทั้งสิ้น ผู้เขียนคิดว่านี่คือการเคลื่อนไหวที่สำคัญไม่ใช่แค่สำหรับตัวรางวัลโนเบลเอง แต่หมายถึงการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ทั่วโลกที่ได้พบเห็นแล้วว่าความเชื่อในประสิทธิภาพของตลาดในปัจจุบันมีช่องโหว่ และการตั้งกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมตลาดเป็นเรื่องจำเป็น

อย่างไรก็ตาม ขณะที่รางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ได้เป็นที่รู้จักกันดีแล้วทั้งในและนอกแวดวงวิชาการ ผู้เขียนก็อยากจะแนะนำให้ผู้อ่านได้รู้จักกับรางวัลระดับโลกทางเศรษฐศาสตร์อีกรางวัลหนึ่ง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าผู้ที่รับรางวัลนี้ได้ให้องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่สำคัญกับแวดวงเศรษฐศาสตร์ไปไม่น้อยไปกว่าผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล อีกทั้งหลายคนยังมีคุณูปการอย่างมากในแง่ของการเสนอนโยบายทางเลือกใหม่ๆ ที่ต่างจากนักเศรษฐศาสตร์คนอื่น รางวัลนี้มีชื่อว่ารางวัลลีออนตีเอฟ (Leontief Prize) ซึ่งก่อตั้งโดยศูนย์ Global Development and Environment Institute แห่งมหาวิทยาลัย Tuft University โดยชื่อรางวัลนี้ถูกตั้งตามชื่อของนักเศรษฐศาสตร์ผู้เคยได้รับรางวัลโนเบลชื่อดัง Wassily Leontief โดยผลงานที่โด่งดังที่สุดของเขาก็คือการวิเคราะห์ input-output matrix ซึ่งในปัจจุบันหลายประเทศได้พัฒนาและคำนวณ input-output matrix ของตนเอง (ประเทศไทยก็มีครับ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นผู้จัดทำ) สิ่งที่น่าสนใจคือ Leontief เรียนปริญญาเอกที่ University of Berlin

เขียนวิทยานิพนธ์ภายใต้การดูแลของ Ladislaus Bortkiewicz และ Werner Sombart ผู้ซึ่งมักเป็นเศรษฐศาสตร์สายมาร์กซิสต์ชื่อดัง เป็นที่รู้จักกันว่ามาร์กซิสต์มีแนวคิดเรื่องการวิจารณ์ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ดังนั้นการเอาชื่อของ Leontief ซึ่งเป็นชาวรัสเซียในยุคปฏิวัติคอมมิวนิสต์และมีประวัติการศึกษากับมาร์กซิสต์คนดังมาตั้งเป็นชื่อรางวัลจะต้องมีความหมายอะไรบางอย่าง

รางวัลลีโอออนที่เอเฟมีหลักการว่าเน้นการให้รางวัลกับนักเศรษฐศาสตร์ที่สร้างทฤษฎีใหม่ๆที่ “สอดคล้องกับความเป็นจริง” และ “ส่งเสริมความเท่าเทียมในสังคม” (Outstanding contributions to economic theory that address contemporary realities and support just and sustainable societies) จริงๆแล้วรางวัลนี้นับว่ายังใหม่เพราะเริ่มให้ครั้งแรกในปี 2543 หากเราพิจารณาผู้ที่ได้รับรางวัล เราจะพบว่าทุกคนล้วนมีผลงานที่มีลักษณะ ‘วิจารณ์’ แนวคิดเรื่องตลาดเสรี ยกตัวอย่างเช่น

- John Kenneth Galbraith ซึ่งเคยเป็นเอกอัครราชทูตแห่งสหรัฐอเมริกาประจำประเทศอินเดีย และมีชื่อเสียงในฐานะนักเศรษฐศาสตร์สถาบันซึ่งพิจารณาบทบาทของ กฎ กติกา และสิ่งแวดล้อม ต่อพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของคน

- Alice Amsden นักเศรษฐศาสตร์ผู้เชื่อว่าตลาดเสรีไม่ใช่แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพ และรัฐบาลจะต้องเล่นบทรุกในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศกำลังพัฒนา หนังสือชื่อดังของเธอ *The Rise of "The Rest": Challenges to the West From Late-Industrializing Economies* ที่บอกว่าประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายที่ ‘เคย’ มีประสบการณ์การเป็น ‘เสือ’ ทางเศรษฐกิจ ต่างอาศัยการช่วยเหลือของรัฐบาลทั้งสิ้น

- Ha-Joon Chang นักเศรษฐศาสตร์จาก Cambridge University ผู้เขียน *Kicking Away the Ladder: Development Strategy in Historical Perspective* ซึ่งแย้งว่าประเทศที่พัฒนาแล้วต่างพัฒนาทางเศรษฐกิจมาด้วยกลยุทธ์ที่ต่อต้านการค้าเสรี เช่น การตั้งกำแพงภาษี และปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ แต่ในปัจจุบันประเทศพัฒนาแล้วเหล่านี้ร่วมมือกับองค์กรระดับโลกต่างๆในการสนับสนุนการค้าเสรีอันเป็นการ ‘เตะบันได’ (Kicking Away the Ladder) ที่ตนเคยใช้ปีนขึ้นมาสู่จุดที่ร่ำรวยนี้ทิ้ง พร้อมกับแนะนำประเทศกำลังพัฒนาให้ดำเนินนโยบายที่ตัวเองไม่เคยทำมาก่อน

รางวัลลีโอออนที่เอเฟในปีล่าสุดมอบให้แก่ผู้ที่ศึกษาเศรษฐกิจมหภาคกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อันเป็นปัญหาที่สำคัญมากในเวลานี้ โดยผู้ที่ได้รับรางวัล ได้แก่ Lance Taylor กับ Duncan Foley ทั้งสองคนเป็นอาจารย์อยู่ที่

The New School for Social Research ในมหานครนิวยอร์ก ทั้งสองเรียกว่าเป็นปรมาจารย์ในสายแบบจำลอง เศรษฐศาสตร์มหภาคทางเลือกเลยทีเดียว โดยในคำประกาศรางวัลบอกว่า Taylor ประสบความสำเร็จในการใช้ แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์มหภาคในการเข้าใจปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่วน Foley ก็ใช้ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองในการตีความข้อมูลอันนำไปสู่ข้อเสนอแนะทางนโยบายที่ตอบสนองความ ท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น เราอาจกล่าวได้ว่าทั้งสองคนนั้นพยายามที่จะเสนอมุมมองทางเลือกที่แตกต่าง ไปจากนักเศรษฐศาสตร์คนอื่นๆโดยทั่วไปในการทำความเข้าใจและแก้ปัญหาโลกทุนนิยมลกาภิวัฒน์อันซับซ้อนใน ปัจจุบัน

มองนักเศรษฐศาสตร์ต่างชาติกันแล้วหันกลับมาดูนักเศรษฐศาสตร์ไทยกันบ้าง วันที่ 30 ตุลาคมนี้ คณะ เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์ จัดงานสัมมนาวิชาการประจำปีเรื่อง “Sustaining Thailand: ก้าวอย่างไรให้ ประเทศไทยยั่งยืน” ณ หอประชุมสังเวียน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เวลา 8.30-16.30 น. ใครสนใจไปฟัง กันได้ฟรีครับ